

קצת "סגור" באמנות החקלאים

רגע, חבנים

רגע חבנים

התוספתא (מקור תנאי שלא נכנס למשניות) במסכת שביעית, עוסקת בשאלה היכן צריך לקיים את מצוות ביעור הפירות.

מדוע בכלל לבער פירות?

מדובר על פירות שביעית, שמותר לאכול רק בשנת שביעית, ולאחר מכן יש לבערם, כלומר [לשבו ולחפוקם למאכל הכלל](#).

אם כן, נשאלת השאלה, היכן מותר לקיים את המצווה.

הדעה הראשונה בתוספתא, אומרת שמותר לקיים את מצוות הביעור בכל מקום בו נמצא האדם. גם בחוץ לארץ.

ר' שמעון בן אלעזר חולק ואומר שמצווה זו חייבת להתבצע דווקא בארץ ישראל. ומביא מקור לדעתו מן המילה "בארץ".

(הפסוק המלא של מצוות הביעור הוא:

וּלְבַעֲרֶנּוּ וְלַחֲטֹף אֶשֶׁר בְּאֶרֶץ מְתָנָה כָּל תְּבוּאָתָהּ לְאֹכֶל וּלְקֶאֱמָה, ז).

מקשה הגמרא: אולי תאמר ש"בארץ" זה דווקא באיזור מגוריו, כלומר שמי שגר ביהודה לא יכול לקיים את המצווה בגליל ולהיפך?

עונה הגמרא: לא, אם היה כתוב רק "בארץ", הייתי אומר כך, אך תוספת האות "בארץ" – מרבה את שתי הארצות, יהודה והגליל.

תשובה נוספת: המילה "אשר" מרבה את שתי הארצות.

הגמרא מביאה סיפור מעשה מתקופת האמוראים, בו עולה הסוגיה שנידונה לעיל:

רב ספרא, אמורא בן הדור הרביעי, יצא מא"י לחו"ל. היה בידו כד יין, הקדוש בקדושת שביעית. הלכו עימו שני חברים, רב הונא בן רב איקא ורב כהנא.

רצה לדעת רב ספרא כיצד יש לנהוג ביין, האם מותר לבערו בחו"ל, או שמא יש לחזור לא"י ולבערו שם..

שאל את חבריו, שהיו תלמידיו של רבי אבהו, מי מכנס שמע את פסיקת ההלכה במחלוקת התנאים המדוברת?

ענו לו חבריו תשובות הופכיות.

רב כהנא אמר שרבי אבהו אמר שהלכה כרשב"א – כלומר, חובה לחזור לא"י ולבער שם את היין.

רב הונא אמר הפוך! שלפי רבי אבהו אין הלכה כרשב"א, וממילא אין חובה לחזור לא"י לצורך ביעור היין.

אמר רב ספרא נקוט הא כללא דרב הונא בידך דדייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה כרחבה דפומבדיתא דאמר רחבה אמר רב יהודה הר הבית סטיו כפול היה סטיו לפנים מסטיו

רב ספרא, בתגובה למחלוקתם ההופכית של חבריו, המעידה בבירור על כך שאחד מהם שמע טוב והשני לא כ"כ דייק, אומר כך:

תמיד יש להחזיק בדעתו של רב הונא, שהוא מקפיד לשמוע, להבין ולדייק בדברי רבו כמו רחבה מפומבדיתא.

(רחבא מפומבדיתא היה כנראה אדם מוכר בקרב האמוראים, שהיה תלמיד מעולה)

וההוכחה לדייקנותו של אותו רחבה, היא מאמרו המפורסם בשם רב יהודה, אודות צורת בניינו של הר הבית.

"הר הבית – סטיו כפול היה" – את הר הבית הקיפה מרפסת כפולה. אצטבא לפנים מאיצטבא.

לאמירה זו של רב ספרא מגיב רב יוסף בסרקום:

קרי עליה רב יוסף "עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו" כל המיקל לו מגיד לו.

רב יוסף קרא על רב ספרא בציניות את הפסוק הנ"ל. כלומר, רב ספרא רוצה לקבל את הדעה המקלה ולכן הוא מפליג בשבחיו של רב הונא.

ת"ר פירות שיצאו מארץ ישראל לחוצה לארץ מתבערין בכל מקום שהן רשב"א אומר יחזרו לעקוב ויתבערו עישום שנאמר בארץ הא אפיקתיה קרי ביה בארץ בארץ אי נמי עאשר בארץ רב ספרא נפק מארץ ישראל לחוצה לארץ הוה בהדיה גרבא דחפרא דשביעית לוו בהדיה רב הונא בריה דרב איקא ורב כהנא אפר להו איקא דשפיע ליה עיניה דרבי אבהו הלכה כר"ש בן אלעזר או לא א"ל רב כהנא הכי א"ר אבהו הלכה כר' שמעון בן אלעזר א"ל רב הונא בריה דרב איקא הכי א"ר אבהו אין הלכה כרשב"א אפר רב ספרא נקוט הא כללא דרב הונא בידך דדייק וגמר שפעתתא עפועיה דרביה כרחבה דפומבדיתא דאמר רחבה אמר רב יהודה הר הבית סטיו כפול היה סטיו לפנים מסטיו קרי עליה רב יוסף (הושיע ד, יב) עמי בעצו ישאל ופקלו יגיד לו כל המיקל לו מגיד לו

ביעור פירות שמיטה הוא לא באמת ביעור. ביעור זה הוא הפקרה מחדש, כלומר מתן זכות מחודשת ל"כל דכפין" לבא וליהנות מן הפירות. שנת השמיטה, שהיא מצווה חברתית מובהקת, דואגת עד אחרון פרטיה לצמצום הפערים החברתיים בין אלה ששפר עליהם גורלם לבין אלו שפחות..

מתוך הבנה זו, ברור לנו למדי העיסוק בסוגיית מקום הביעור! ביעור בא", מקיים את הכלל הידוע – "עניי עירך קודמים". עבור ערך זה שווה להתאמץ ולחזור.

ולימינו אנו – יש לקשר סוגייה זו למחאת החקלאים.

נכון, עבור המשווקים הסיטונאיים יבוא יבול מחו"ל משתלם יותר וזול יותר.

אבל מה עם אחווה וערבות הדדית? האם אלו אינם ערכים ששווה להרוויח קצת פחות בעבורם?

בסופו של דבר, המשק הישראלי כולו ריווחי מכך שתושבי המדינה יוכלו להתפרנס בכבוד מיבולם.

התורה במצווה זאת ראתה את כולנו כערכים זה לזה. אפילו המרוויחים הגדולים, נותני ההלוואות העשירים, שומטים בשביעית את חובותיהם ומעניקים לעניים הזדמנות להתחיל מחדש.

רב ספרא מצדד בדעתו של רב הונא, המקל עליו את המאמץ הפיזי והטרחת הכרוכה בחזרה לא"י והפקרת פירותיו שם, אולם לא בכדי מסיימת הסוגייה בהערה צינית של רב יוסף אודות בחירתו של רב ספרא בקולא. נוח אולי ללכת לקולא, אך אין כאן ירידה לעומק הרעיון של ביעור פירות שמיטה – ערבות הדדית ו"עניי עירך קודמים".

מה עושים במקור להשמיץ יבול חקלאי? מוצאנים להכנס לסרטון וללמוד על "לקט ישראל"

